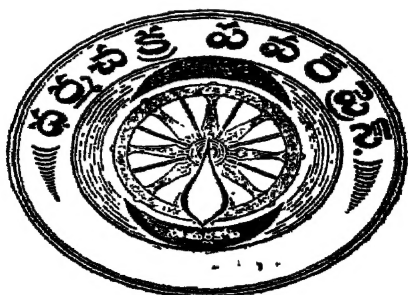


ఈ రచయితవే
 కథలు
 బానిసల దేశం
 నాటకం
 మందీ-మనిషి
 కవిత
 కాహళి
 వజ్రాయుధం
 గోదావరి జలప్రళయం
 రక్తాక్షి



179 5 8

కళాకేళి వల్లికేశవమ్మ,
 సామర్లకోట.



- అంకితం:

మా అన్న

కీర్తి శేషుడు

కాళ్ళూరి శేషగిరిరావు

సంస్మరణకు



పుట	పంక్తి	తమ	ఓష్య
7	6	రక్కస	రక్కసి
9	15	స్థలము	స్థలము
17	10	సద్దు	సద్దు
18	14	అరకన్ని	అరకల్ని
20	4	చదువుకోసమై	కోసమై
20	19	పుడమికిడుములుబాసి	పుడమికిడుములు బాసి
21	1	ప్రతిష్ఠిస్తా	ప్రతిష్ఠిస్తాను
24	2	వ్రేలాడివడి	వ్రేలాడవడి
25	2	మట్టల్లో	మట్టల్లో
30	8	వాలకవాటాల్ని	వాలకవాటాల్ని
37	17	పరిధర్మ	పరిధర్మ
38	19	మోక్షయిష్యామి	మోక్షయిష్యామి
39	13	మందూ	మందూనా
41	10	బుద్ధులె	బుద్ధులె
42	2	సంభోవీధి	సంభోవీధి
54	11	పలుకమురల	పలుకరముల
58	7	ఆధి	ఆధి
58	11	విలాసస	విలాససంపద
„	20	జనములతో	జనములలో
63	8	లేవరే	లేవరా!
66	11	ననలనుమించగా	నుమించ
67	8	మెత్తది	మెత్తది
69	2	పురుషు	పురుషుల
70	11	కలలుద్ధతి	కలలుద్ధతి
73	20	ముండు	ముందగతి
74	13	ప్రజాభ్య	ప్రజాభ్యః
74	14	మహాన్మహే	మహాన్మహేః
„	15	స్సఖి	స్సఖి



కావ్యాలు వ్రాసుకుంటానులేరా
గంధాలు పూసుకుంటానులేరా !

రంగురంగుల పూలు - రసధునీహసాలు,
తేటిపాటలు వేలు దేదీప్యమానాలు,
హరితకాంతులజాలు - హరిణార్ద్రనయనాలు,
పుడమితల్లివరాలు - పడతిమోదుగచూలు,

కావ్యాలు వ్రాసుకుంటానులేరా !
గంధాలు పూసుకుంటానులేరా !

వసుధ నాలుగుదెసలు పసిడిపూసిన రేయి -
వగవుతో వగమైన ఎడదసాక్కిన హాయి,
కౌముదీహనమున పులకించు జవరాలు -
మనుగడకు తోచిన విహయనవిహరాలు,

కావ్యాలు వ్రాసుకుంటానులేరా !
గంధాలు పూసుకుంటానులేరా !

మల్లెమనుసున మతగు నవవనంతపు రుచులు,
ఇల్లాలి హృదయాన తూగు కోరికకొనలు,
కల్లకపటాల విలువల లోకనంపదలు,
ఉల్లమల్లల్లార్చు మనికి తలపుల వలలు!

కావ్యాలు బ్రాసుకుంటాను లేరా!
గంధాలు పూసుకుంటానులేకా!



స చ్చి దా న ం ద ం

౧. సత్

బ్రతుకుతోట బాటలోన
మెతుకు వెదకు చోటులోన
ఏమిటవీ ?
మొలిచినవీ, నిలిచినవీ
ఏమిటవీ ?
రక్కినతుప్పలు కావవి;
రక్కిన మీసాలు సుమీ!

తానీషా తమాషాల

తాషామర్పాల నిషా-

గమ్మత్తులు కమ్మిచ్చులు,

విచ్చుకత్తు లుచ్చులకా!

ఏమిటవీ ?

తెగిపోయిన పడిపోయిన

కుత్తుక తుత్తునియలకా!

ఏమిటవీ ?

హుక్కగొట్టం లోపలి గుడగుడ చప్పుళ్లునుమీ!

దిక్కులేనిబ్రతుకు దిరుసుకటకట నవ్వుళ్లునుమీ!

ఇతిహాసం కడుపులోన పేగులరపు

లేమిటవీ ?

దామాషా పాదుషాల ఫర్మానా

వెతనినరుల పరువులపై జర్మానా!

ఏమిటవీ ?

ఉతికంబం నీడల్లో ఉరోజాల జాడలు

బలద రాతి గుండుమీదపగిలినతలకాయలు.

పాలబాట - పూలతోట

జగతిపతి పసిడికోట

బురుజులపై ...

గురుజులపై ...

ఎత్తుకున్న వేమిటవీ ?

హత్తుకున్న వేమిటవీ ?

నెత్తురొడిసి వ్రేలాడిన

లేనివాళ్ళ కపాలాలు !

దట్టంగా ఖోంచేసిన
వట్టంగా వేంచేసిన
పల్లెటూరి పెద్దరైతు
పొన్నుకర్ర విరిగిందా !
ఏమిటవీ ?
కూలివాని వెన్నుమీద ...
పాతికాపు వీపుమీద ...
ఏమిటవీ ?
రక్తం చిమ్మిన చారలు ...
చర్మం చిట్టిన తట్టాలు ...
అశ్చర్యం దేనికిలే -
అతిసాదా కథలెనుమీ !

ఏమిటవీ ?
చక్కవర్తి వాహ్యుళికి నిర్ణీతస్తలములా
జీవితకైవారంలో నందనవనభూములా
ఏమిటవీ ?
అశ్చర్యం దేనికిలే ... ?
కడుపుమంట ... స్వేదజలధి ...
కంటిసీరు ... నెత్తుబేరు ...
అశ్చర్యం దేనికిలే
అతిసాదా కథలెనుమీ !

౨. చిత్

న హా రా
న హా రా
దాటుమిదే పహారా !

లోకాలోకం నీకిది,
చీకాకుల చింతనం;
చింతాకుల చిరంతనం,
దాటుమిదే వ్యాకులం !

బ్రతుకు కోట
అతుకు గోడ
ప్రహరీల దీవారం
దాటుమిదే ప్రాకారం !

కందకం
కందకం
దాటుమిదే పాతాళం !

నెత్తురున్న ...
కత్తులున్న ...

మేకులున్న కందకం,
బాకులున్న కందకం;
పాతకాల పాతకాలు
దాచుకున్న మందనం -
దాటుమిదే భూతలం !

హిమాలయం
తుహినజలం
దాటుమిదే పంకిలం !
వైతరిణీపరీవృతం,
దాటుమిదే నంకులం!

నంకులం
పంకిలం
దాటుమిదే జీవితం,

జీవితం
జీవితం
రహదారీ పడవనడక లీదినం
ఎత్తునులే ...
అశలలో
తెరచాపల జీవితం !

జీవితం
జీవితం

ఎడారిఓడ జీవితం,
మరీచినీడ జీవితం!
వేయునులే ...
వడివడిగా ...
అడుగుజాత లీక్షణం!

పంకిలం
నంకులం
దాటుమిదే జీవితం

న హ రా
న హ రా
దాటుమిదే పహరా !

3. ఆనందం

రేయిలో ... వానలో ...
ఏర్పులో ... నావలో ...
రేయిలో ...
నావలో ...
కానలో ... వానలో
వాగులో ...
ఎక్కడికీ ప్రయాణం?
చిక్కులేని దాలోకం!

వేచుకున్న కన్నులతో,
 పేల్చుతున్న గన్నులతో,
 కన్నులతో ...
 గన్నులతో ...
 ప్రయాణం - ప్రయాణం
 ఎంతవరకు ప్రయాణం?

సొదలు లేని ...
 చెరలు లేని ...
 చీకులేని ... రోతలేని
 సమతల మా భూలోకం!

మంచి జనం ...
 మందజనం ...
 మనలినారు కోటిజనం ;
 తొందరగా
 తొందరగా
 ఎందులకీ ప్రయాణం ?
 - నందడిగల జీవనదం;
 - సంబరాల కొత్తపొలం

అనంతమిది మహాయాత్ర
 అన్నార్తుల జైత్రయాత్ర ...
 ఎక్కడికీ ప్రయాణం ?
 కరువులేని

వెరవులేని
 చక్కని దా ప్రపంచం !
 సరులపైన బరువు లేని,
 సరులపైన తగవు లేని
 కొరత లేని
 నలత లేని
 అనందమయావాసం!

హాయిగా ...
 తీయగా ...
 పాయసాలు మెనవగా;
 భరోసాలు కురియుగా
 వినోదాలు మొలవగా;
 కిసానులూ మజుదారులు
 ఖులాసాలు పీల్చగా;
 ఇన్నానుల జిందగీలు
 ఆనందం డోలగా;
 ఆజవంజవాలు సరుల —
 విలాసాల తేలగా;
 డోలగా ...
 తేలగా ...
 ఎంతవరకు ప్రయాణం ?
 చింతలేని ప్రపంచం !

కొండప్రక్క లోయలో

మలుపులో ప్రమాదాలు !
 లోయప్రక్క మలుపులో
 ప్రమాదాల కాపలాలు !
 హెరాషియార్ ... హెరాషియార్,
 దుష్మనోంకా ఇన్నజార్!
 ఛెలో భాయి ...
 ఛెలో భాయి
 జరూర్ — జరూర్ ఛెలో భాయి !

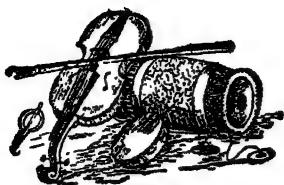
రహస్యం ! — రహస్యం !!
 మలుపులో ... సొలుపులో ...
 ప్రమాదాల విమానాలు !
 హెరాషియార్ ...
 హెరాషియార్ ...
 దుష్మనోంకా ఇన్నజార్
 ఛెలో భాయి జరూర్ జరూర్ !

“ ఎక్కడికి ప్రయాణం? ”
 “ చిక్కులేని దాలోకం! ”
 “ ఎందులకి ప్రయాణం? ”
 “ సందడిగల జీవనదం! ”

ప్రయాణం ...
 ప్రయాణం ...
 ఆనందమయావాసం!

చక్కని దా ప్యవంచం!
 ఎంతవరకు ప్యయాణం?
 ఎక్కడికి ప్యయాణం?
 చింతలేని ప్యవంచం!

[టీక : సత్ : బాహ్యవాస్తవికత; చిత్ : చైతన్యం;
 ఆనందః : ఆనందమయభవిష్యత్తు ; లోకాలోకం :
 సరిహద్దు; భోజనాః ఆత్మవిశ్వాసం; ఇన్సాన్:మానవుడు
 జిందగీ - బ్రతుకు; ఆజవంజవాలు - సంసారాలు;
 హోషియార్ - మెలకువ కలిగివుండు; దుష్మన్: శత్రువు
 ఇన్తజార్ : నిరీక్షణ; జరూర్ : అవస్యం.]



కవిః క్రౌఁత దర్శి సర్వ దృక్

పృనవిఁచు... పృభవిఁచు...
 పృనరిఁచు... పృవహిఁచు...
 పృనవిఁచు మాకాఁతిమాతా!
 పృనవిఁచు మాశాఁతిదాతా!

1

ఉదయాన్ని లేస్తాను,
 హృదయాన్ని మూస్తాను,
 వడివడిగళ్ళెరుగులిడి
 ప్యాక్టరీ కెడతాను;

పొద్దు ములిగేదాక
 నద్లు మణిగేదాక,
 చక్రాలు-హస్తాలు

కలిపి జీవిస్తాను.
 హృదయాన్ని--ఉదయాన్ని
 కలిపి పెనవేశాను....
 హస్తాల్ని--చక్రాల్ని
 త్రప్పి నంధించాను....

ప్రనవించుమో కాంతి!
 ప్రభవించుమో శాంతి!

2

తొలికోడి కూనింది,
 తొలిచుక్క పొడిచింది,
 తలగుడ్డ—చేకర—
 కలవెచట ? చలిదిముంత....

ఎద్దుల్ని తోలుకొని
 నడిచాను; మడిచేను,
 అరకన్ని పూన్చుకొని
 దున్నాను—తొలి చేను;
 దొరగారి మట్టలో
 మణులు మొలిపించాను...
 దొరగారి పొట్టలో
 మణులు నిలవుంచాను...

ప్రనరించుమో కాంతి!
 ప్రవహించుమో శాంతి!

3

నెల మొదటి రోజుకై
విలువలను మరిగించి
నెలవంక కోసమై
నిలువెల్లి కరిగించి

నంసార సాగరా
లీడనేరని బ్రతుకు
లడుగడుగునా హఠన
పాదుమొలిచిన బ్రతుకు

లోకటగా పెకళించి
నకల లోకమునుంచి
విదళించి, వికసించి
స్వాగతము లందిస్తాను. . .

ప్రభవించుమో కాంతి
ప్రసరించుమో శాంతి!

4

తాత తాతలనాటి
మాన్యాలు నమ్ముకొని,
దున్నుకొను కొండ్ర నా
శనము గావించుకొని,

గడ్డు బ్రతుకుల బండి

నడిపాను, గడిపాను;
ఒడిదుడుకు దారుల న
హించాను, మించాను;

బడి చదువు కోనమై
నర్వము ధారబోశాను.
పనిలేదు, తిన తిండి
లేమితో చరించాను.

ప్రసవించుమో కాంతి!
ప్రసరించుమో శాంతి!

5

ఇహలోక బాధను
చూశాను, రోశాను;
విజ్ఞాన తపము—క
ర్మల నాచరించాను;

బోధినై, శిలువనై,
నెలవంకనై—ధరా
మండలికి శుభము
వికసించు ఆశించాను;

నవనరుడనై పుట్టి
పుడిమికి దుమలుబాసి
నమ ధర్మధ్వజము

జగమున ప్రతిష్ఠిస్తా !!

ప్రసవించుమో శాంతి !

ప్రభవించుమో శాంతి !



ప్రసవించు....ప్రభవించు....

ప్రసరించు....ప్రవహించు

ప్రసవించుమో శాంతిశక్తి !

ప్రభవించుమో శాంతిచేవి !!



నా కోసం పూచిన
నా కోసం వేచిన
దేదీ ఎర్రగులాబీ?

[స]

అవును మనం నిర్బాగులం
అవును మనం డరిదులం
అవును; లేదు— భవిష్యత్తు మనకి
నాచుట్టూ చీకటి
అవును; నీలోపలి
అంచులచుట్టూ పెంజీకట్.
వాకిలి గోడల ఆవరణం
చుట్టూ చీకటి మనకి.

అయ్యో అలా ఆకురాలుస్తోందేం గులాబీ?

అయ్యో అలా పూరేకులూడుస్తోందేం గులాబీ?
అయ్యో అలా ఎంఱిపుల్ల విరుస్తోందేం గులాబీ?

అవును మనం దరిదుర్లం,
అవును మనం అభాగ్యులం...

[౮]

ఉందా ఎప్పుడైనా భవిష్యత్తు మనకి?
ఉందా ఎప్పుడైనా భాగ్యరేఖ మనకి?
ఉందా ఎప్పుడైనా ఆనందాల వాన మనకి
ఉందా ఎప్పుడైనా వినోదాల పంటమనకి?

ఉంటే నీకు నాకు నృప్తంగా కనిపించదెందుకు?

అవును—ముమ్మాటికి నిజం చెపుతున్నాను;
అవును—ప్రమాణపూర్తిగా చెబుతున్నాను;
ఉంది మనకి—పచ్చని భవిష్యత్తుంది!
పంచరంగుల భవిష్యత్తుంది !
అకాశంలో, చీకటిలో, మినుకు
మినుక్కుమనే ఒక్క నక్షత్రం
లాగుంది భవిష్యత్తు మనకి.

అవును మనమంతా

వడ్లచిలకల్లా; పాలపిట్టల్లా, ఋషిపక్షుల్లా
ఆశతో పైకెగురుతున్నాం.

ఎగరలేక తలక్కిందుల
 ప్రేలాడి పడిపోతున్నాం ; పడిపోతున్నాం.
 పడిపడిగా కొట్టుకుపోతున్నాం!

మన కంఠాలు మహారణ్యంలో
 గజిబిజిగా అల్లుకొంటున్నాయి
 గిజిగాడి గూళ్ళు!
 కంగాళిగా కట్టుకుంటున్నాయి
 తుమ్మకొమ్మల తుప్పల్లో ఇళ్ళు!

అవును నేనూ అవతరిస్తాను
 తువాతునకలైన శరీరంగా !
 అవును నేనూ అవతరిస్తాను
 కుళ్ళిన మాంసంగా చచ్చిన శవం
 గా; అవును నేనూ అవతరిస్తాను—
 కుళ్ళి కంపుకొడుతున్న శవంగా;
 రాబందులు పేకుతున్న కళేబరంగా,
 భ్రష్టునిగా భూభారంగా....

[x]

అతనేమిటి అంటాడు?

అదిగో—అతనేదో అంటున్నాడు :
 ఇది మరుస్థలం
 ఇది స్మశానం
 ఊనర క్షేత్రంబిది—

రాతిచేముళ్ళు కాపురంచేస్తున్నారీచ్చోట;
 బృహ్మ చెముడు డొంకల మట్టల్లో
 పుట్టల్లో కాపురం చేస్తున్నారీచ్చోట!
 జనాభా లెక్కల్లో పేరులేనివాళ్ల చేతులు
 జోడింపైదండాలు పెడతాయి వాళ్లకి....
 భూతప్రేతాది వైశాచిక గణాలు కీర్తించి
 వండిమాగభస్త్రాతాలు వినిపిస్తాయి వాళ్లకి...
 అపిగే ఆతనేమిటో ఇంకా చెబుతున్నాడు,
 నిబ్బరంగా నిటారుగా నిలచి
 నిజాయితీగా గుండెల్ని
 చేతుల్లో విప్పి చూపిస్తున్నాడు:

అవును నరకంలోకూడా అచ్చంగా
 ఇంతే ఇంతే ఇలాగే ఉంటుంది.
 అక్కడవాళ్ళూ—ఇక్కడవాళ్లమూ కూడా
 ఒక్కలాగే—దేవతల్ని, రా
 జుల్ని, ఫాజుల్ని, అధినాయకుల్ని,
 కులీనుల్ని, తమకన్నా గొప్పవాళ్లనీ,
 పార్థిస్తూ... యాచిస్తూ...
 'నీ బాన్సని దొరా—నీ కాలొక్కుతా!
 నంటూ, పృథువుల పాదాల కొనవేళ్ల
 గోళ్లనువర్ణచాచుల్ని కంటూ...
 ఇలాగే—ఒక్కలాగే!...
 కాబట్టి మనమందరం...

ఇంకా ఇంకా చేప్పుకుపోతున్నాడేమిటి?
 ఎందుకయ్యా! లేని పోని
 బెడదల్ని తెచ్చిపెట్టే ప్రయత్నం?
 కష్టాల్ని కట్టబెట్టే నన్నాహం?
 ఈ పులుసుతో ఈ ముద్దదిగక
 నానావస్తలూ పడుతూంటే,
 ఎందుకుబాబూ! మరింకా మమ్మల్ని. . .
 ఏం లాభముందయ్యా! ఎవరు వింటారని: . .
 పోనిద్దు నాయనా గొడవెందుకు?
 కళ్లు మూసుకుంటే గడిచిపోతుంది దినం!
 వద్దు తండీ! సుతరామూ వద్దురభన!

[మ]

బాబోయ్!
 బాబోయ్!!

*

అదేమిటి? అదేమిటి?
 ఇంతవరకూ పగిలి చిట్టి
 వ్రేలాడిపోయిన దవుడలు
 తిరిగి మాటాడుతున్నాయేమిటి?
 ఈ కుళ్ళిపోయిన మాంసంముద్ద
 కూడుకొని కళ్లు విప్పితేందేం?
 తుపాకీలు పెల్లచేసుకుని, పల్లకీలెక్కి
 విరోధం కోసం — అబాలగోపాలాన్ని

అలీ పిల్లల్ని పోగేసి, నాజూకుగా
 బట్టలొలిచి, దీసిమొలలతో జనాన్ని
 వేడుగ్గా ఊరేగించి; ప్రతిశిలావిగ్రహం
 దగ్గరా ముక్తాయించి నవ్వుడు...
 కుప్పలుగా కూలిపోయారుకదా,
 నీరవంగా నీళ్లుకారి పోయారుకదా,
 అయ్యోఇంతట్లోకే—
 అలుగులతో చిగురించారేమిటి?
 లాచాలాగ ప్రవహిస్తున్నారు దేనికి?

అయ్యో, అయ్యో మేం
 నవ్వుతాము మరిచిపోయేమే?
 అమ్మయ్యో, అమ్మయ్యో, మన
 అందరి పిడికిళ్లూ బిగించుకు పోతున్నాయేం?

ఆదా సంగతి? ఆదా అనలు విషయం?
 అవు సవును అదే, ఆదిగో ఇంక
 మృత్యురాజ్యానికి నమాధి కడుతున్నారా?
 అవును నిర్భాగ్యుల ఆశయం—
 ఇదేనా! ఇదేనా దరిద్రుల ఆశ!!... ఇ...

[ప]

ఇదేమిటి నువ్వు పరి
 గెడుతున్నావు? అ

దేమిటి అతను పరి
 గెడుతున్నాడు? ఇ
 దేమిటి అందరూ పరు
 గు పరుగున పోతున్నారు!
 అమ్మయ్యా—నేనుకూడా
 పరిగెడుతున్నానా?
 అయ్యా, య్యా! మనమందరం
 పరిగెడుతున్నా మెక్కడికీ?

* * * *

అప్పుడే—

వేగుచుక్క పొడిచిందేమిటి?

—అప్పుడే

తొలికోడి కూడాకూసిందేమిటి?
 పచ్చగా తూరుపు తెల్లవారిందేమిటి?
 ఎర్రగా లోకం అలంకరించుకుందేమిటి?
 అప్పుడే—

ప్రత్యక్షమవునా జీవంతోబికిన
 లాడుతూ ప్రత్యక్షమైందేమిటి?

—అప్పుడే....

[ద]

మాయల్ని కడిగేశావా?
 భయాన్ని చెరిపేశావా?
 దెయ్యాన్ని తరిమేశావా?

నీలుస్తుంది నత్యం
 వెలుస్తుంది జీవం!
 మొలుస్తుంది స్వర్గం!
 ఇక మనదేనోయేరాజ్యం,

గాడిదల్ని తోలేశావా?
 బూడిదల్ని ఊదేశావా?
 బాడుదల్ని దులిపేశావా?
 ఫలిస్తుంది పొలం!
 మెరుస్తుంది అనలం!
 ములుస్తుంది కలం:
 ఇక మనదేనోయేరాజ్యం

చింతల్ని నరికేశావా?
 నలతల్ని విడిచేశావా?
 కలతల్ని తుడిచేశావా?
 జనిస్తుంది సౌఖ్యం
 జ్వలిస్తుంది దేహం!
 విరుస్తుంది పుష్పం!
 ఇక మనదేనోయేరాజ్యం

[స]
 నా గులాబీ మొక్క;
 తొడిగింది రెమ్మల్ని;
 ముడిచింది మొగ్గల్ని;

విడిచింది పూవుల్ని:
నా గులాబీ చెట్టు!
ఈసారి....

ఏ మింద్రజాలం, ఇదే మింద్రజాలం నిశీధా
ల్ని పేదల ఊనల్ని కోసుకొని త్రేసుకొని....

ఏమింద్రజాలం ఇదే మింద్రజాలం మహా
యింద్రజాలమ్ము—చీకట్లవాకిళ్ల ఆకళ్ల—భా
వాల కవాటాల్ని తెంచుకొని కూల్చుకొని....

వెలుతుర్ని వెలుగుల్ని పలపుల్ని ఫలముల్ని
చూశాము దూకాము కన్నాము ఆకట్టుకొన్నాము!

నా గులాబీ చెట్టు!
ఈసారి ఏం పచ్చ
గావుంది ఏమెర్ర
గావుంది ఈసారి....

నా గులాబీ చెట్టు!
(క్రింద నల్లరేగడిమన్ను రేగుచుండు)

మన గులాబీ చెట్టు!!
(వైన నీలిమాకాశమ్ము ప్రతిఫలించు)

అవును నీదేనోయి—

ఈ జీవితమ్ము, ఈ జీవితమ్ము!

అవును నీదేనోయి—ఈ....

ఈ భూతలమ్ము, ఈ భూతలమ్ము!

అవును నీదేనోయి—ఈ....

అవునింక—మనదేను, మనదేను, మనదే

ఈవిశాల ప్రజారాజ్యం!

ఇది పాతయుగమునకు న్వస్థి!

ఇది కొత్తయుగమునకు న్వస్థి!

ఇది కొత్తజగమునకు న్మస్తి!

ఇది కొత్తజగమునకు న్మస్తి!

మాల్గుతే కాదులే—

ముష్టియుద్ధం తోటి.

କିମ୍ବଦନ୍ତୀ

తమసోమా జ్ఞోతిర్గమయ
అసతోమా సద్గమయ
మృత్యోర్మాఽమృతంగమయ
ఓం శాంతి శాంతి శాంతిః

సూత్రధారుడు

ప్రాపంచికంలో మహానాటకం నిత్యముకా సాగుతోందే ప్రజానీక మేకుంగ బాగానె చైతన్యవంతంబుగా సాగుతోందే?

ఇదేం ఖర్మమోగాని లోకాన రెండేసి పక్షాలు తీవ్రాతి తీవ్రంగ పోరాడుతున్నాయికాదా?

కృష్టా నశిస్తూన్న పక్షం జనానీక నిష్ఠివనా భారమందున్ చరిస్తోందిగాదే పశిస్తోందికాదే ఫలంలేని మార్గాన హీనాతిహీనంగ దీర్ఘప్రయాణం వహిస్తోందికాదా ?

ఫలంలేని శౌర్యాల కార్యాలు చండ ప్రచండంగ కృతాతి కృరంగ నీచాతి నీచంగ ఘోరాతి ఘోరంగ శక్తుల్నియోగించి కేంద్రీకరిస్తూ ప్రయత్నాలు చేస్తోందికాదా?

ప్రమాదాల పర్వం రచిస్తోందికాదా ?

విరోధాల సారం లిఖిస్తోందిగాదా?లడాయీల కాండం వచిస్తోందికాదా? విచారాల గీతం పఠిస్తోందికాదా?

అదే చీకటి వెల్లుూ పొంగణంలో బలంతోడ ఒండొంటితో పారు సాగించ కక్ష్య ప్రకోపించ భీభత్స రూపాన నంఘర్లనాధికృతల్ రేగుచుండెకగదె!

దిక్కులన్నీ సమూలంగ కూలంకషంగా భయంతో చలిం
చెకవిషాదాన హింపించి గర్జించలేదా?

నిజంగానె విశ్వం సమస్తం ప్రకంపించలేదా? ప్రజానీక
మంతా భయోద్వేగముతో చెంచలేదా? నిజంగానె వాతూల
పీడకముక ముంచలేదా? దవాగ్నిచ్చటల్ క్రమ్మలేదా?

ఇదే నేటి రంగస్థలంలో ప్రవర్తించబోయే మహనాటకం!

చూడబోతూ రుచిక ప్రశ్న సేయంగనెలా? మహాభాగులారా
సమస్కారమండీ! నమస్కారమండీ మహాభాగులారా
నమస్కార....

ప్రభుత

నందికెసుడోయే మా కులదేవుడు
అశ్వరభశరభా అల్లల్లభీరా !

జటాజూటములు కపాలమాలలు
తంధానా తంధాన తంధనా

ఖండవరకుకర - భిండి వాలములు
అశ్వరభ శరభా అల్లల్లభీరా !

కరోరబాహువు కుతారధారలు
తంధానా—తంధాన—తంధనా!

గదాదండ కరవాల శూలములు
అశ్వరభ శరభా అల్లల్లభీరా!

నందికేశుడేయ మా కులదేవుడు
అశ్వరభ శరభా అల్లల్లభీరా !

విరాగం

శివశివా యనవే తుమ్మేదా !
శివుడనగ వినమేలు తుమ్మేదా !
శివుని భక్తులాకు తుమ్మేదా !
శివశరణవా మేలు తుమ్మేదా !
శివశివా॥

ముట్టిముట్టని పూవు తుమ్మేదా !
ముట్టిబది జగమెల్ల తుమ్మేదా !
ముట్టి చూడలేవె తుమ్మేదా !
అది
ముట్టి పాయలేవె తుమ్మేదా !
శివశివా॥

బహువుష్పావాననే తుమ్మేదా !
 అహ్వన మందావె తుమ్మేదా !
 కొవ్వి నీ వెరుగవే తుమ్మేదా !
 నీకు
 నెవ్వి నేరము లేదు తుమ్మేదా !
 శివశివా॥

అరురేకుల పూవు తుమ్మేదా
 అది మీరినా వాననే తుమ్మేదా
 పేరుసేయగ నీవు తుమ్మేదా
 శివు
 జేరి భజియించవే తుమ్మేదా
 ॥శివశివ॥

వేదాంతం

ఏం లాభముంది జీవా,
 ఏం చేయగతి మనం?

న్వధర్మే నిధనం శ్రేయ
 పరధర్మౌ భయావహా!
 పరమాత్మ సంకల్పం వినా,
 కదలదు గడ్డిపోచయినా!

నడిపించేదేదో అది లేకపోతే,
 నుప్పు నేనూ కూడా కదలేమంటే!
 అవ్యంత రహితమైనదీ,
 నిర్వికల్పనంద సంయుక్తమైనదీ;
 అదొక్కటే పరబ్రహ్మ స్వరూపం.

కాబట్టే పూజించి— కీర్తించి:
 సంసార సాగరంనుంచి,
 సంకుల నమరంనుంచి
 కల్లోల ప్రపంచంనుంచి,
 తరించి,
 సుస్థిరమైన మోక్షలక్ష్మిని చేపట్టాలంటే:
 ‘ త్వమేవా శరణం మమ!’
 అంటూ బ్రతకాలితప్పితే
 మాత్రం లేదు నేస్తం!

ఇతి సర్వజ్ఞానసారం నమస్తం.

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య
 మామేకం శరణం ప్రజ
 అహంత్యా సర్వ పాపేభ్యో
 మోక్షయిష్యామి మా శుభమ్
 ఇతి కీలకమ్!
 ఇతి పరమాత్మోవాచ

అభిషేతిక ప్రపంచం సర్వం
 నశించిపోతుంది నిజం!
 యుద్ధశృంగ తన్నశృంగ
 జాతన్య మరణం ధృవం—
 ఇతి ధృవం— ఇతి ధృవమే!!

మి థ్య

కాంతాల సాలెములోస
 చింతమూసూ పుట్టెగదరా
 చింత ఆనలు కొనలు సాగంగా
 వీగంటిలింగా
 చింత వూసి పండు పండేరా!

ఆకసాన కోడి కూసె
 చీకటింటా పొద్దు పొడిచె
 మూక చిత్తామధ్య మందూ
 వీగంటి లింగా
 వీకమై వెన్నేల కాసేరా!

కానరానీ అడవిలోనా
 వానలేనీ మడుగు నిండె
 వానలేనీ మడుగు మీదాను
 వీగంటి లింగా
 మానరానీ అగ్ని పాదమేరా!

ఆకులేనీ యడవిలోనా
 తోకలేనీ మృగము పుట్టే
 తోకలేనీ మృగము కడుపూనా
 ఏగంటి లింగా
 ఈకెలేనీ పక్షిపుట్టేరా

వైదికం

ధన్యోహమ్ ధన్యోహమ్ దుఃఖసాంసారిక నవీక్షేద్య
 ధన్యోహం ధన్యోహం కర్తవ్యం మేనవిద్యతే కించితే!
 ధన్యోహం ధన్యోహం తృప్తే మేఁ కోపమా భవేల్లోకే
 ధన్యోహం ధన్యోహం ధన్యోధన్యః పునఃపునర్ధన్యః

అహోపుణ్య మహోపుణ్యం ఫలితం ఫలితం భృషం
 అన్యపుణ్యన్య సంపత్తే రహోవయ మహోవయం!
 అహోశాస్త్ర మహోశాస్త్ర మహోగురు రహోగురుః
 అహోజ్ఞాన మహోజ్ఞాన మహోసుఖ మహోసుఖం
 [వేదాంతపంచదశి]

భీతి

వచ్చుచున్న దల్లిదిగో! ఆక్రమింప పిశాచం
 పిశాచం!
 విచ్చుకున్న తిమిరంవలె కట్టుతెగిన విరోధం,
 విరోధం!

అట్టహాస కహాకహరావంతో విఘాతం
 విఘాతం!
 ముట్టడించ జీవితాన్ని జీమూతం—వికారం,
 వికారం!

కవిత

మానవులార!
 రోగములు మానును,
 లేములు లేవు,
 సంపదలో జానగు;
 జారు నఘంబులు
 మందబుద్ధులై
 దీనత నొంద నేటికి?
 అతిస్థిరమైన విలోక లోక
 సంధానము వజ్రశక్తి
 జనకాహృదిలో
 వ్యభవించి మించుతకా!

పౌరుషం

బాధలే—
 గాఢలై:
 భూమిలో
 స్వామికే

కాసుకే
దాసుడై

జేవముక
భావముక
వానికే
కానుకై

పుత్తుడో
పుత్తికో
వానికే
బానిసై

వాడుగల్
పోడుముల్
భీతిలో
రోతలై

రోచనల్
బోచనల్
దారిలో
విరులై!

నంకటం
కంటకం

మహాగుతూ
ఈశై!

అంధరం
కృంధనం
జారుతూ
అరుతూ
జీవితం
ఈ వితం!

అకలిన్
చీకటిన్
బాపగా
దీపమై!

కాంతిలో
కృంతితో
శాంతికి
శాంతికి

వాహినీ
దాహమై!
కాహా
గానమై
జీవితం
భావితం!!!

సుకాంతి

వికారముల్
 శపించెదనె
 విలాపముల్
 త్యజించెదన్
 వినోదముల్
 వరించెదన్
 విలాసముల్
 విరించెదన్
 భవిష్యమున్
 నృజించెదన్

నటి

ఈ లో
 కంలో
 పోరా
 టం రే
 గెన్
 పా
 చీన
 మీ వి
 శ్వంలో
 నద వి

శ్చం ప్రభ
పంచక
అసం
చేక శం
తెక సా
ఖ్యాలక

ఇది గతం

వ్యాపారం

[ఇంతింతై వటుడింతయై
మాయు తా నంభావీధి ...]

లాభం - జేరం
జేరం - సారం

వస్త్రే యుద్ధం
వ్యాపారానికి
లాభం - లాభం
సారం - జేరం!

కరువులు వస్త్రే
కాటకమొస్త్రే
లాభంసాటిది
జేరం - సారం

ధాన్యం చియ్యం
పప్పు ఉప్పు
అన్నిటికి కరు
వెస్త్రే చూడు!
కంట్రోల్మెంటే

మనకే కీడు
చీకటి అంగటి
లోనే కూడు!

లాభం - సారం
జైరం - లాభం.

చీమల పుట్టల్లాగ ప్రియలు
పెరిగిపాతున్నారే బతులు!
దేశంలో పండుతున్న పంబలు
గానీ దేశంలో రాత్రింబవళ్లు
తయారవుతున్న నరుకులు
గానీ, సరిపావటం లేదంటే-
దాని వెనుకనున్న కారణం ఏమంటే
చచ్చుజనం దినం దినం
లక్షలాదిగా పెరుగుతుండటం
ఈ విషయ పరిస్థితి కంతకీ మూలం ;
ఇది పరిష్కరింపబడే మార్గం
ఉన్నది; అదొక్కటే ఒక్కటి.
తప్పనిసరిగా జనాభాను తగ్గించే
ఏర్పాటుచేయాలి; తప్పదు.
భూభారంతగ్గించి జేయాలి;
అందుకే యుద్ధం వచ్చితిరాలి!

కార్మికులు రోజురోజుకీ అరాచక చర్యలకు దిగజారటం

జాగరూకతతో పరిశీలిస్తోంది మన ప్రభుత్వం;
 నేటి స్థితిగతుల్నిబట్టి హక్కులంటూ ఆరాటపడి
 పోరాటం సాగించేవాళ్లంతా దేశవ్యోమాలు నిజం!
 దేశంయూపత్తు తీసుకుని ఆపాయంలో
 చిక్కుకున్నప్పుడు ప్రతిపాదుని హృదయంలో
 నూ — నేర్పుచూపించే విధేయత పెరగడం,
 బాధ్యతల్ని చూస్తే ఉంచుకుని పరిశ్రమించడం,
 ఉభయపక్షాల కేమూసికి నిరపాయతకి లక్షణం!
 నేడు మనప్రభుత్వం కట్టెదుట ఉన్నవి రెండే
 రెండు నమస్కాలు ఉత్పత్తి చేస్తామో — సుభిక్షంగా
 జీవిస్తాం మొదటిది లోపిస్తే రెండోదికూడా
 హుళక్కి ఇంటా బైటా శత్రువులు చెడవురుగుల్లా
 వ్యాధిస్తున్న రోజుల్లో ఉప్పెనలా ఆత్మవినాశనంలా
 విరుచుకు పడుతున్న రోజుల్లో దేశభక్తులైన
 ప్రజలంతరికి ఏకంకావాల్సిన పాఠం పరిస్థితులే
 నేర్పుతున్నాయి నత్యం కాబట్టి మనం మన
 సాంఘిక జీవితంలో గమనించాల్సిన
 ముఖ్యాంశా లేమంటే:
 ఒకటి ఉత్పత్తి ఉత్పత్తి;
 రెండు ఆహారపదార్థాల నిష్పత్తి నిష్పత్తి;
 పారిశ్రామికకేంద్రాల్లోని కార్మికజనం
 నమ్మేలూ వగైరా దౌర్జన్యాలు మానడం!
 ఒకవేళ జరిగినదా నిస్సందేహం
 గా అణచితిరుతుంది మనప్రభుత్వం!

కార్మికజనాలు అరాజికవాదులచేతుల పడడం;
 వాళ్లమోసాల గాలాలకి తగుల్తో వడం;
 తద్వారా దుండగీడు చర్యలకు పూనుకోవడం;
 ముమ్మాటికీ నిజం— నహించదు మనప్రభుత్వం!
 అన్నిటికన్నా ముఖ్యమైన విషయం—
 కార్మికులంతా జాతీయనంఘాల్లోనే చేరడం;
 అన్నిటికన్నా మరోటి ముఖ్యం—
 మనస్వాతం.....

నిశ

తామనిని నేను
 నేననంత మృత్యు
 భీకరదంష్ట్రాగ్ని
 కీలికను, జ్వాలికను
 నితాంత హేమంత
 శర్వరిని నేను;
 శీతల కర్కశ
 నిశామూర్తి నేను;

“నా కఠిన పాద
 శిలల క్రిందపడి
 సలిగిపోయినవి
 ఎన్నెన్నో మల్లెపూలు మున్ను;”
 ‘నా హృదయ వాంచితార్థము

మృత్యు శైధిల్య మొకటో!

ఏను తమస్వినిని;
తత్వమనిస్తేను.

కవాతు

కతారముల పొడిచెదక పొడిచెదక పొడిచెదక!
కుతారముల నరికెదక నరికెదక నరికెదక
కతోరముగ బ్రతికెదన్ బ్రతికెదన్ బ్రతికెదక
పటాలమును నడిపెదన్ నడిపెదన్ నడిపెదన్

వనిత

అయయో
అయయో
కొనిపో
యిరిరో
కొడుకో
కొడుకో
తినడా
నితి తిం
డిని కో
రెనురో
బ్రతికేం

దుకు హ
 క్కును కో
 రెనురో
 బ్రితికేం
 దుకు భ
 త్యము కో
 రెనురో
 కొడుకో
 కొడుకో
 అయ్యో
 అయ్యో
 కొనిపో
 యిరిరో
 అతడే
 అతడే
 అని చూ
 పిరిరో
 కొడుకో
 కొడుకో
 అయ్యో
 అయ్యో

నిరాశ

“ ఇప్పుడు ప్రళయమ్ము క్రమ్మినదేమో కాక

దొరకదో నిల్వనీడ నా చిరుతపాటకు
 ఇంత యిరుకొనె యిమ్మహనంత విశ్వ
 మలమికొను చీకటుల కలకలమువలన.

ఎటుగనినగాని అకాశహృదయవాటి
 నంకుల విషాద జలభరచ్ఛాయలందు
 పొంచు బాష్పాంబునిధులు హెచ్చించు; నెగుర
 పక్షముల దాల్చెరచు నాపాట నేడు.

ఇది నిశాంత తమఃకాంత మిది దరివ
 మీ నిశాంతమ్ముశూన్య మిందెన్నడో రహ
 శ్శిథిల సుప్తి కలవరమంది లేచి
 గుబులుకొను లేత నెత్తావి గునగునలెవో!"

సౌరుషం

మన కాతల పాలములివే భిలీభవించె;
 మనపూర్వుల కొలనులివే ఘనీభవించె;
 కులస్వాము లాశలివే భిన్నతపాండె;
 హలపాముల భేటములివె జలమయమాయె;

జనత

ఇంతవర కోర్మిగల జంతువులుగా బ్రతుక

సంతతికి గాయములు వంతలును నోడెన్.
 పంతమును పూని మృదుకాంతుల పరించి ఫల
 పంతముగు జీవితప్రకాంతిని పశించుకా!

సంబరము పంచుకొన సంబరము శోభిలగ
 అంబునిఫి ప్రచ్చి యమృతంబు కనజాలుకా.
 అంబులు ధరించి కనకంబు పెకలించుగ ను
 భంబు నడులంపరి కరంబులకు చిక్కుకా.

చింతగల జీవితము హంతమయ వ్యాకులము
 సంతత నిశాతిమీర హంతమయప్రాంతం-
 ప్రాంతరసితేతర అతాంతతి భాతని ని
 రంతర వృథాకలిత సంతనవిశీర్ణం!

బంబుకము తీభువి సుఖంబుగ చరించిమర
 బంబుల నరానరి జంబులకు పంచకా-
 బంబులు- తుపాకులు కరంబుల ధరించెను; ర
 బంబుకు నవాలు పలికెన్; బయలుదేరెన్!

విష్ణవం

తనయులను కాంచి మన మనసులు చలించినవి
 జనముల విషాదకద వినిన హృదయముల్
 కనలినవి శోకమున. చెనననవి పాలనల
 తొలినవి శౌర్యమున వరుకు శుభనమ్ముల్!

బడలిన శరీరములు బడుగు పశువృత్త బలెను
 గడిచిన దినాలకత - ఒడలిన సుమంబై -
 తొడిమవిడి చాలినది తొడరిన విపత్తువలె;
 కడలికడగా గలుగు పుడమి సిరి మాడ్కిక!

కలుషమగు నిద్దరను కలిమిగల వారలకు
 తులువలకు బానిసగ మెలగిన యెడందల్
 అలసి కలగుండువడికలగి విలపించినవి
 సొలసినవి యాకలికి చెలగు ధృతితోడక!

స్థిరముగ భరించిన తిమిరము విదళించి మన
 జరతొలగగా నిరతి నిరసనల కూల్చి
 కరముల పెనంగి పలుశమురల కలచి ఘన
 తర రుజకు నేడె పరిహరణము లభించన్!

కవిత

“పులసిలనేల?
 మానవుల పుట్టువు పావనమయ్యె!
 ఎప్పుడునై కళవళమేల?
 రోగముల్ కాలగతింగడవట్టు-

ఈతి భాధలును,
 దరిద్రతా వ్యధలు,

దప్పులకే చను,
 వాంఛితార్థముల్ కలుగు —”
 నమైకృతగిగల
 క్రాంతిపరించి వుర్రోగమించగాన్!

ప్రభుత:

నాశనము చేయ బూని నాగరికలోకమున్
 శ్వాసనిల్పి పోతరిలిన శ్వాసమాన మానవుల్
 శాసనాల త్పించి ప్రజలకాంతి భ్రష్టతలకు నం
 త్రాన ముప్పతిల్ల కలవరము కలుగజేసిరే!

సాహసకకార్యములతో సాంప్రదాయనిష్ఠముల్
 బూహళించి కీడుమూడ బుద్ధిమందగించగా
 ద్రోహమనునరించినారు ధూర్తజనుల బలముతో
 పూహములనుపన్ని భేదమొసవ ధామకేతువుల్!

కాననేడె శత్రువులను గాని కలుగజేయగా
 మానవోత్తములును ధీరమతులమంతవికమై!
 భూనభోంతరాల నిండు పుట్టిములక నడ్డగా
 త్రాణ చూపి కూడముట్టి ధరణికిర్తినిల్పుడే!

కట్టకొట్టి మట్టుబెట్టి ఖైదునపడవేయగా
 చుట్టములతో పొందుచీల్చి సుఖముల విడతీయగా
 చుట్టములను నంస్కరించి సాయుధబలనంపవల్
 దిట్టమైన కంచుకోట తీర్చి విద్రాగవలెన్!

మేధ:

చేతల్ని కూర్చి
రోతల్ని కూర్చి
వ్యాతల్ని చేర్చి
పేతల్ని మార్చి

అశల్ని పేర్చి
మూసల్ని పేర్చి
భేదాల్ని చీల్చి
భేదాల్ని పూడ్చి

రోగాల్ని కాల్చి
రాగాల్ని తూల్చి
వేదాల్ని దొల్చి
మోదాల్ని తేల్చి

వివేకం:

ఇరులను ద్వేషిస్తాం
సిరులను విభజిస్తాం

కురులను విడదీస్తాం
విరులను మూడివేస్తాం

కరువును ఖండిస్తాం
బరువును దండిస్తాం

జర పరిమారుస్తాం
పరువును కూచుస్తాం

భ్రమలను ఛేదిస్తాం
అమరత సాదిస్తాం

ధైర్యం:

నాకలలను ఇటుకలుంచి
నవభవనం నిర్మిస్తా!
నాసరకం గుడ్డళించి
నవనాకం పెకళిస్తా!

నాఅశల బెందడేసి
కొత్తకోట నృప్తిస్తా
నారక్తం నిరా వోసి
కొత్తపాట విరచిస్తా!

విజ్ఞానం:

ఆధిగాని వ్యాధిగాని కాదులే రాదులే
సాదలుగాని చెరలుగాని కావులే - లేవులే

చేతగానితనంగాని కాదులే - లేదులే
రోతగాని చేదుగాని లేదులే - కాదులే

కలహంతో చోజనం లేదులే - లేదులే!
అజ్ఞానపువికలాంగం లేదులే-లేదులే!
లోహభచితదేహులచటలేరులే - లేరులే
లోహితమయవాహనిచటలేదులే - లేదులే

అదిగాని వ్యాధిగాని లేదులే - లేదులే
సోదలుగాని చెరలుగాని లేవులే - లేవులే!

ప్రభుత

అనాదిసిద్ధమైన సంపదలను మార్చి కీడుచేర్చ
వినాశనమ్ము సేయజూని ఘోరహింస పాలోనర్చ
విలాసంపదలనుకూల్చి దుఃఖముల నృజించి మించ
ప్రలోభమతులు - జ్ఞానహీనులందరొక్కటై చరించ

నిశ్చయమ్ముతోడ నేడు నీచ మానవాళి చేర్చినారుగా
కక్షకట్టి పట్టపగలు నిలుపుదోసిడిలోనర్చినారుగా
పోరుతెచ్చిపెట్టినారు, పొందు చీల్చివేసినారు. నోటిలో
కూరుకున్న కూటిలోన మట్టికొట్టినారు విడువచేసెగనన్

కత్తునెత్తుడు కుత్తుకనరుకగ పందలు - పందులణంగన్!
నత్తునచూపుడు మత్తువదల్చుడు నెత్తుటితోనిలనిండన్!
మనలో మనలకు వాదనలేలా? మక్కువతో బ్రతుకంగన్?
జనములతో తెగబలిసిన పొగరును చేదించాలికవేగన్!

కావునవడివడిగా నేడువండి - కదమును తొక్కుచు
కదనముకై

చేవగలారిని చేచ్చుడు చకచక నాగరికత కాపాడుటకై
సాహసమొక్కటిగల్గినచాలును, కొరతేమున్నదిధారుణిలో?
వాహనములె - నరిపోవును - సాయుధబలసంపదలీ
సమరంలో!

పట్టుడు కొట్టుడు తుదముట్టించుడు శత్రువునిశ్శేషముగా
చెట్టునకొక్కరుగా విడతీయుడు గట్టిగకట్టుడు . చావంగా
బెధముచూపక విప్లవకారుల - దుండగులందరి నణచన్-
భేదముచూచియుదారత చూపిన ఆత్మవినాశమె లాభించున్

పరిసరాలు

ఈ పా పా లను
కా పా డా లని
రాకానుగ్ బలి
చేకా రం డీ!

మాయా మర్మం
ఎరుగని నరులకు
రా కా నుల్ వల
చే కా రం డీ!

బా
ధిం

బ్ర
 హ్మ
 వి
 వి
 బ్ర
 హ్మే!

కూడూ గుడ్డూ
 చొర కా లంటే,
 ఆలీ ఏడ్డా
 బ్రతకా లంటే,

భూమి మిస్ట్రీ
 కావాలంటే,
 బావా బంది
 పావాలంటే,

కిమీ
 కర్
 తన్
 యమీ

కం
 క
 క్క
 క్కం

ఈ పరి పాలన
మా రా లనగా....
ఈ పర పీడన
పో వా లనగా...

ఏం

జరి

గిం

దో

తెలు

సుకొ

నం

డీ:

ఆఫికారం

సా

యువ హస్తం

మా

రణహోమం

సా

గించిన దం

డీ!

ధన వర్గం

సా

ధన మృగ్యం

ఐం
 ధన్వంతరీ
 సా
 గించిన దం
 డీ!

జనత:

మొదటివాడు

మనపాలం ఖరాబుచేసి బలిసిన దాఖరాకం!

రెండోవాడు

మన శలమకా ఖరీదుచేసి పాట్టపెంచె ఖరాకం!

మూడోవాడు

మన విద్యల వృధాచేసి సంతసించె ఖరాకం!

నాలుగోవాడు

మన కండల నమిలి పెరిగి కొవ్వపట్టె ఖరాకం!

అందరూ:

మన జనం ఖరానకొనమేయరా ఖరాలకం!!

ఐదోవాడు

మన గృహన చిచ్చుపెట్టి దాటినదా పిశాచం!

అందరూ:

మన జనాల తృప్తికొనమేయరా శిలీముఖం!!

అరోవాడు

మన కడుపుల హుచ్చివేసి పెరిగినదా విశాచం!

అందరూ:

ము

ఖాముఖీ తేల్చరా
ఖామందుల పట్టరా
ఖాముఖా చీల్చరా
ఖాతకా లేవరే!

ప్రాచ్యం:

భూనతితో వియోగ మిక
సైపలేవు రైతా

నీకన్నుల మూరలి ఉద్గమించిన
నులివెచ్చని కన్నీటి ధార
నా కాయము కాల్చుచుండె
పసి బిడ్డవు రైతా!

కరుణా మృత తుషారాన
అర్ధమైన నీ యెడంద
భేదాగ్ని జ్వలిత మవగ
భువనాలే మనివారుసు,

కనియాడును, వసివాడును;
అలసి సాలసి మూగపడును రైతా!

బాధల నుడికించి జీవి
తమ్ము నతుకలేవు లెమ్ము
భూనతితో వియోగమున
గడుప లేవులే రైతా

దక్షిణం:

నీరవమై జగతిగళ మెండి
కళవళంబు నొందె;
రోదసి వికాల హృదయ
కుహరంలో పెనుతుఫాను.

అశాలవలేశా జనితాం
తరంగమయ్యో ధరణి!

నీవియోగ వార్ధికి పారా
వారము చనుదెంచె నఖా!
ఈవిషాద వారాళికి
తీరం చెంతాయె నఖా!

ఈయుగాంత నిశాంత

జనిత ప్రభాత నితాంత
 కిరణోత్సవమై...
 పొంగెను పృథ్వీలలామ;

పీచిందదె వాతూలం!
 లేచిందదె పెనుప్రళయం!

నీవియోగమిక చెల్లెను
 నీ శాపంచిముక్త మౌ
 శుభసమయము నమీపించె,
 భయంలేదు లెమ్ము నఖా!

రేపటి కళ్ళాబ్బ కింకిణీ
 నుస్వర మల్లదిగోవినుము నఖా
 ఆగత కాలపు తురాయి
 పూవులివె ధరించు నఖా!!

పశ్చిమం:

ప్రయత్నించు, ప్రయత్నించు
 ప్రయత్నించు, మానవుడా!
 ప్రయత్నాలు—
 ఫలితాలకు తల్లులు!!

చెలిమి, బలిమి, కలిమి, మనకు ప్రసాదించగా....
 కలువ, చెలువ, విలువ మనల వరించాలిగా....
 చదువు, పవము, ముదము మనకు లభించాలిగా....
 శాంతి, దాంతి, కాంతి మనకు ఫలించాలిగా....

విరోధించు, విరోధించు
 విరోధించు మానవుడా!
 విరోధాలు—
 విజౌదాల తల్లులు!!

ద్వేషమీర్ష్య లేనిచోటు నందన వనమందగా....
 కొత్తమూసలో నమాజ మందములను పొందగా....
 ఆశ వెలుగులో మనస్సు క్రొన్ననలను మించగా....
 చందనతరు పరిమళాల నందరము ధరించగా....

ప్రయత్నించు, ప్రయత్నించు
 ప్రయత్నించు మానవుడా!
 ప్రయత్నాలు—
 ఫలితాలకు తల్లులు!!

ఉత్తరం:

ఉన్నదిలే దిట్టమైన వునాది
 కన్నదిలే కష్టమైన అనాది

వీన్నదిలే భావికాల కాహళి
పన్నగాలు జీవితాన సాహళి

నన్ననిదీ కాంతి చూడు కాగడా
నన్ననిదీ గొంతు చూడు బేగడా

చిన్నది ఈ పాట చూడు కమాచి
చిన్నది ఈ కోట చూడు ప్రమాది

ఉన్నదిలే ఒకే ఒక్క ఉగాది
ఉన్నదిలే మహా కాంతి సగాది

ఉన్నదిలే దిట్టమైన వునాది
ఉన్నదిలే మొట్ట మొదట యుగాది

నేపథ్యంలో:

కొత్తది
మెత్తది
లోక
మొక్కటి;
పాతది
రోతది
లోక

మొక్కుట.

సోరాటం
లో ఆరా
టంలో ఆ
ర్పాటంతో
భూమ్మాకా
కల్ దిక్కుల్
సర్వం నిం
డెన్
కంపించెన్!!

ఇది ప్రస్తుతం.

తేజ :

గుండెల్లో జాబ్బల్య మానంగా వెలుగుతూ మెదులుతున్న
పురాణపురుషు పవిత్రస్మృతుల సోమరసంతో బలంతో
ఆచంచలంగా పారాడిన మనవీరులు నమాధి జొచ్చిననాటి
నుంచి

స్వార్థమాన కావ్యాలను సన్నిహితంగా ఆశయాల హోమగుం
డంలో వేల్చిబ్రలుకు పడకంచగల్గిన పవిత్రకళను
మనం పొందిన నాటినుంచి

అమలైన ఎండలో నడుస్తున్న బాటసారి చూసినగల చల
దేంద్ర చల్లనిదీర్లుచూసి చేరివిశ్రమింపవలెనను కుతూ
హలంతో ఆకగా సారెసారెకు తన్నుతాను హెచ్చరించు
కుంటూ గబగబ అడుగులిడు మనస్థితిని మనం అభ్య
సించిన నాటినుంచి

బురవలో దిగబడిపోతున్నకాళ్లనూడలాగుకొంటూ ఊబిలో
చాటుగా దాగిన దొంగముళ్లు పావాలకు గుచ్చినలిపి బాధి
స్తున్నా నహిస్తూ అతిచేరువగా కనిపించే అద్దరిగట్టును
చూస్తూ, అశిస్తూ దేహభారాన్ని ఈడ్చే పరిస్థితికి మనం అల
వాటు పడిన నాటినుంచి

పారం పర్యంగా మనలనుపీస్తున్న శాపాహతి కోపానల
జ్వాలల దాటుకొనే హింస ఎత్తాల పరిత్యనలిలాన్ని
మరిగజలాన్ని చల్లి పోగొట్టే పురాణమించుకు సన్నద్ధమై
సాటినుంచి

ఆపరి

స్వాగతమ్ము జనపైనికులారా
ఈజగానగల హీనతపోవున్
స్వాగతమ్ముమ రశక్తికి నేడే
అజవంజవములార్తినశించుకా

భూమి నర్వము విభూతి భరించెన్
కామితాలు ధనకాంక్ష వరించెన్;
లేమితో బ్రతుకుక్లేశ తరంబై
తామనించ ఫలితంబు వినాశం!

పీడనారహిత ప్రీతి విధానం
మానవత్వమును నిల్పుటకోసం
ఊడిగిళ్లు క్రమపద్ధతి చెందెన్
బానిసత్వమును బాపుటకోసం

స్వాగతమ్మిదిగో శ్రామికులారా!
అగతమ్ము పరిపాలనచేయన్!
స్వాగతమ్ము జనవాంఛితసేతా,
రాగభవ్య కలఛైత నిశాంతా!

వాయు :

రారండో భూమికి కళ్యాణమిదే,
భారమ్ముల్ పోవుముహూర్తంబిదిగో!

ఈరాజ్యం మానవ స్వామ్యంబుగదే,
స్వాధీనప్రపంచీర్థి విణగించుడహేహ!

లోక లోకమృత చీకాకులలో
ప్రాకారావృత్త బగచ్చెఖ్యముతో
అకారం బాసిన రాకాసులలో
వ్యాకీర్ణం నుందర సన్యమృతతో

రండయ్యా లోకము పాలించుటకై
చూడండయ్యా హృదయంలో అనలం!
పాదంపై జీవితగీత లహరిన్
రండో రండో రణరంగమ్ముకున్.

ప్ర ద్వీః

ముసురు పట్టి ముసావించి
వానకురిసి వరద ముసిరి
వెలిసినదిన మిదికదా!
వెలిగినదిన మిది కదా!

రోదసి కంపించి కుంచి
జలదాలను అందగించి
జలతారుల మెరపుమించి
వెలిగినదిన మిదికదా!
వెలిసిన దిన మిదికదా!

తొలకరి తొలికారు చారు
 హార భూషణమ్ము కదా!
 చెంగలువ చలువ పయ్యెర
 వింజామర మొసగూడె కదా!
 శుభదిన మరుదెంచెనులే—
 అభయము వికసించెనులే!

వెలుగు నిటారుగ లేచిన
 పలపు మిటారులు సాచిన
 చదల బాట మినమిసలివె—
 ఎదల తోట గునగునలివె—
 ముదము పందు నమయమిచే!
 సదులు పొంగు సమయమిచే!

కొత్తకాంతి తోచె బలే!
 కొత్తకాంతి తోచెబలే!
 నా సరాల దాసులలో
 నవజీవం మరటనదో
 ఇది తొలకరి పైకుపాట

కొత్తరక్తి విచ్చె బలే!
 కొత్తరక్తి తెచ్చె బలే!
 వాసకారు క్రొన్నెత్తురు
 మరిగి ఉజ్వలించినదో
 ఎదతలుపుల కైపుపాట.

ఆ కా శ వాణి

తెల్ల వారిండుయ్య సాపీ
ఎల్ల లోకముమేలుకాంచెను,
ఎల్లలన్నీ చెరిగిపోయెను,
కల్లగాదోయీ!

కలిమిగలవారలకు నేటికి
చెలిమి జగమున తరిగిపోయెను;
శోకబాధ తప్తమయి ప్రజ
మోకరిల్లపికన్!

కల్లకపటం చల్లకాదోయి—
చెల్లిపోయెను చెడ్డరోజులు,
ముళ్ళకంచెలు అడ్డుగోడలు
పెళ్ళగించబడెన్.

దుష్ట బుద్ధికినిజంగానే
కష్టకాలం నమీపించెను,
కష్టజీవికి జాతకంలో

నష్టపడెను శనిగ్రహం.
మోడులన్నీ పల్లవించును,
చీడులన్నీ పుల్లవించును.
కీడులన్నీ పుల్లగిల్లును,
చూడు ముండుగతిన్!

చకుచింతల లోతులోపడి
 చీకటింట్లో ఊపిరాడని
 రాణివాసపు బ్రతుకు గడచెను
 జ్ఞాననుందరికిన్.

ఒళ్ళు దులుపుక, కళ్ళునులుముక
 తృల్లిపడి లేచింది లోకం;
 లెమ్ము నరుడా! జ్ఞాననుందరి
 నిన్నె కాంక్షించెన్.

లెమ్ము నరుడా! నిద్రవిడుపుము,
 వమ్ముసేయకు మంచినమయము,
 లెమ్ము — తూరుపు పనిడివెలుగులు
 చిమ్మినది చూడన్.

స్వస్తి

స్వస్తి ప్రజాభ్యపరిపాలయంతాం
 న్యాయేన మార్గేనమహిన్మహేశాః
 లోకాస్స మస్తాస్సు భీనోభవంతు.

